

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

ΑΝΟΙΚΤΑ ακαδημαϊκά
μαθήματα ΠΠ

Συστήματα Επικοινωνιών

ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΚΑΤΩΦΛΙΟΥ

ΣΤΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΥΠΟ ΘΟΡΥΒΟ

ΣΥΓΚΡΙΣΗ AM-FM ΥΠΟ ΘΟΡΥΒΟ

Μιχαήλ Λογοθέτης

Πολυτεχνική Σχολή

Τμήμα Ηλεκτρολόγων Μηχανικών
και Τεχνολογίας Υπολογιστών

Περιεχόμενα ενότητας

- ❑ ΦΙΛΤΡΑ ΠΡΟΕΜΦΑΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΕΜΦΑΣΗΣ
- ❑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΚΑΤΩΦΛΙΟΥ
- ❑ ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΑΝΑΛΟΓΙΚΗΣ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ

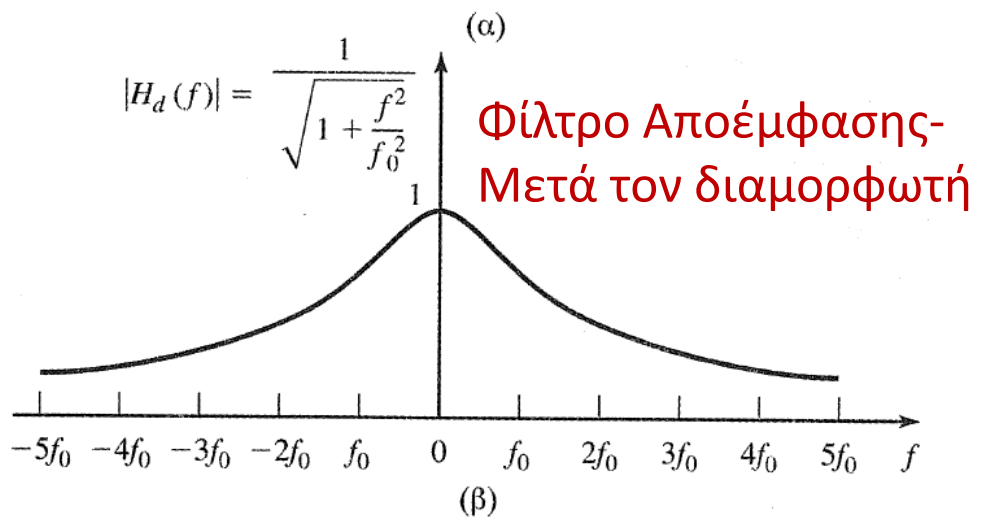
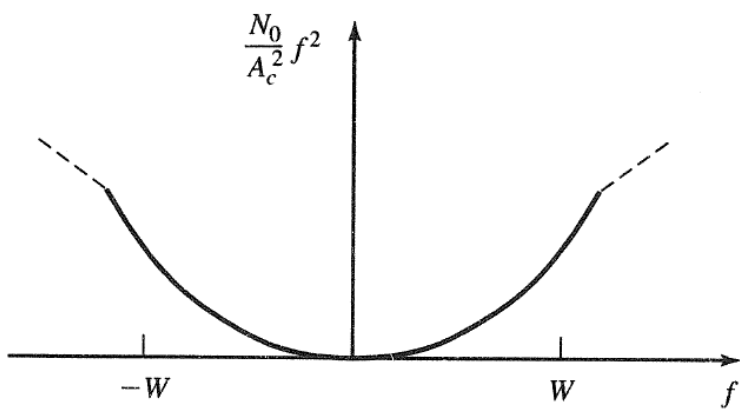
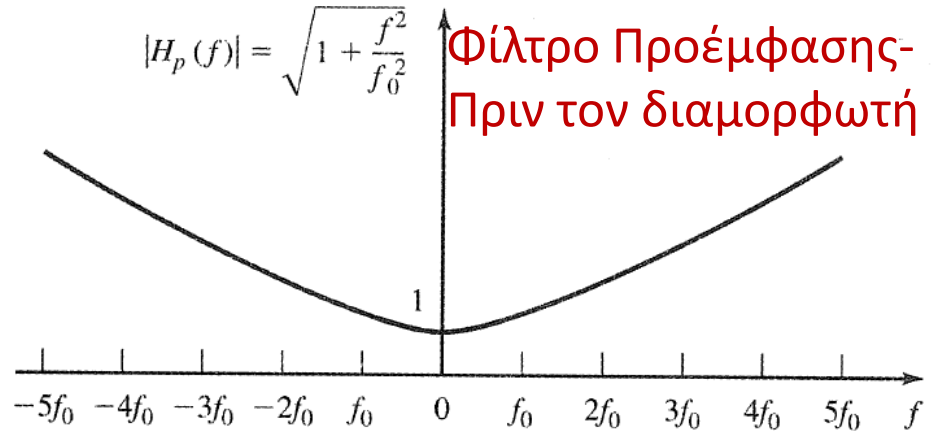
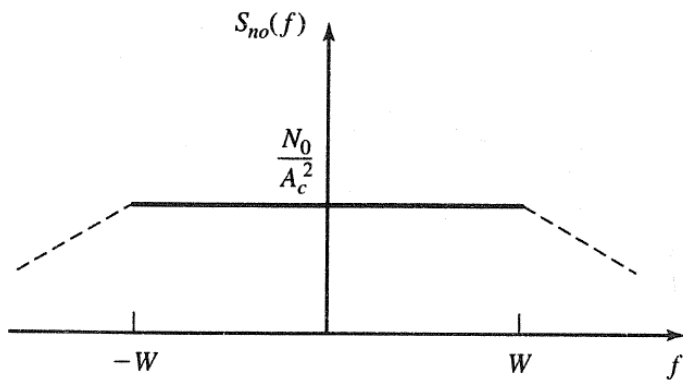

Περιεχόμενα ενότητας

☐ ΦΙΛΤΡΑ ΠΡΟΕΜΦΑΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΕΜΦΑΣΗΣ

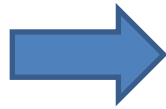

Φίλτρα προέμφασης και αποέμφασης (1/2)

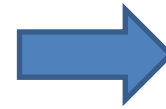

Φίλτρα προέμφασης και αποέμφασης (2/2)

Εμπορικά FM

RC φίλτρα με σταθερά χρόνου 75μs

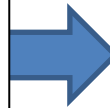
$$H_d(f) = \frac{1}{1 + j \frac{f}{f_0}}$$

Συχνότητα 3 dB

$$f_0 = \frac{1}{2\pi \times 75 \times 10^{-6}} = 2.1 \text{ KHz}$$

$$S_{n_{PD}}(f) = S_{n_o}(f) |H_d(f)|^2 = \frac{N_0}{A_c^2} f^2 \frac{1}{1 + \frac{f^2}{f_0^2}}$$

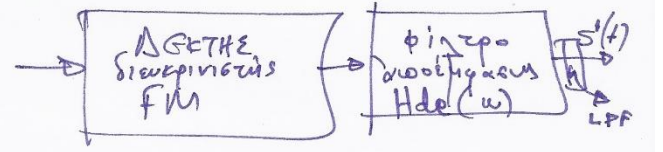
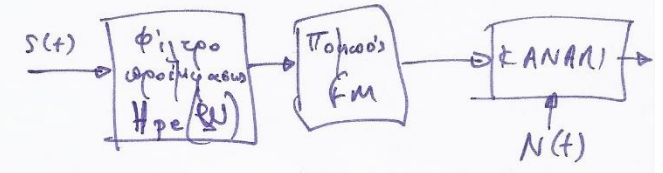
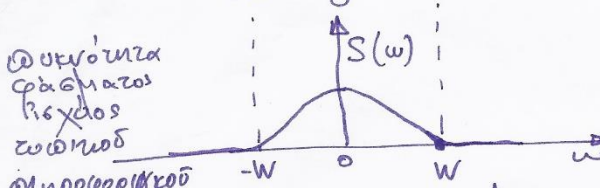
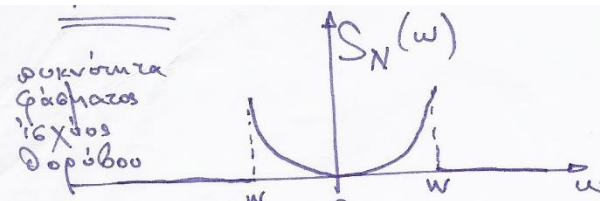
$$\begin{aligned} P_{n_{PD}} &= \int_{-W}^{+W} S_{n_{PD}}(f) df = \frac{N_0}{A_c^2} \int_{-W}^{+W} \frac{f^2}{1 + \frac{f^2}{f_0^2}} df \\ &= \frac{2N_0 f_0^3}{A_c^2} \left[\frac{W}{f_0} - \arctan \frac{W}{f_0} \right] \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \frac{\left(\frac{S}{N}\right)_{OPD}}{\left(\frac{S}{N}\right)_o} &= \frac{P_{n_o}}{P_{n_{PD}}} = \frac{\frac{2N_0 W^3}{3A_c^2}}{\frac{2N_0 f_0^3}{A_c^2} \left[\frac{W}{f_0} - \arctan \frac{W}{f_0} \right]} \\ &= \frac{1}{3} \frac{\left(\frac{W}{f_0}\right)^3}{\frac{W}{f_0} - \arctan \frac{W}{f_0}} \end{aligned}$$

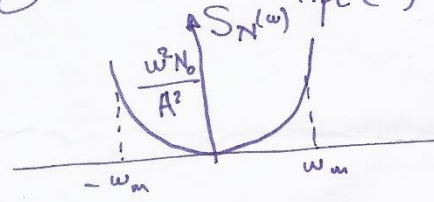
Φίλτρα Προ-έμφασης - Από-έμφασης

αποέμφαση = κοντύνουμε τις συνιστώσες υψηλής συχνότητας του $S(t)$ πριν το στάθιο FM (δηλ. πριν από την είσοδο του τροχού)
 αποέμφαση = στην έξοδο του διακριτικού ενεργεί η αντίστροφη διαδικασία αποέμφασης των υψηλών συχνοτήτων.

Για να μη έχουμε παραμόρφωση του $s(t)$ τα φίλτρα απο-από-έμφασης πρέπει να είναι αντίστροφα μεταξύ τους (οι συγκεκριμένες μετασχηματισμοί τους).

δηλ. $H_{de}(\omega) = \frac{1}{H_{pe}(\omega)}$ $-\omega_m \leq \omega \leq \omega_m$

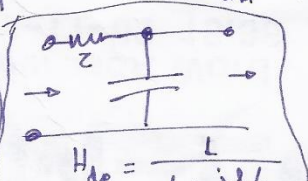
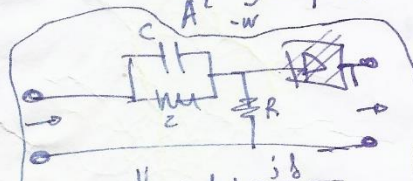
Τότε η προσωοικημένη ισχύς του θορύβου στην έξοδο του φίλτρου αποέμφασης είναι $|H_{de}(\omega)|^2 \cdot S_N(\omega)$ και μετά το LPF γίνεται:

Μέση ισχύς θορύβου με αποέμφαση = $\frac{N_0}{A^2} \int_{-\omega}^{\omega} \omega^2 |H_{de}(\omega)|^2 d\omega$

Επειδή το S_0 ιδανικά θεωρητικά από-έμφαση ή βελτίωση του SNR₀ αφορά την μεταβίβαση του φίλτρου αποέμφασης ή βελτίωση του SNR₀ αφορά την μεταβίβαση του θορύβου και ορίζεται:

$$D = \frac{2N_0 \omega_m^3}{3A^2 \pi} = \frac{\omega_m^3}{3\pi \int_{-\omega_m}^{\omega_m} \omega^2 |H_{de}(\omega)|^2 d\omega}$$

SNR_i βελτιός

$f_0 = \frac{1}{2\pi LC}$ $R \ll Z$ $2\pi CR \ll 1$

Περιεχόμενα ενότητας

☐ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΚΑΤΩΦΛΙΟΥ ΣΤΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ AM-DSB-WC

Ισχυρό – Ασθενές σήμα AM-DSB-WC (1)

- Υποθέτοντας ότι το σήμα AM-DSB-WC είναι ισχυρό έναντι του θορύβου και ειδικά αν το άθροισμα του πλάτους του φορέα συν το πληροφοριακό σήμα $s(t)$ συν την συνημιτονική συνιστώσα του θορύβου είναι πολύ μεγαλύτερο από την άλλη (ορθογώνια – ημιτονική) συνιστώσα του θορύβου, τότε κατά προσέγγιση βρήκαμε ότι $K.A.=2$.

Όμως δεν λάβαμε υπ' όψιν την ισχύ του φορέα η οποία πρέπει να είναι περίπου 3 φορές μεγαλύτερη από την ισχύ του σήματος AM-DSB-WC (αφού υπολογίσαμε απόδοση ισχύος $\eta = 1/3$ όταν μάλιστα ο δείκτης διαμόρφωσης είναι 100%). Έτσι το $K.A.=2$ στην πράξη φαίνεται εξωπραγματικό. Στην πράξη, πρέπει να δούμε και την περίπτωση ασθενούς σήματος AM-DSB-WC.

- Για ασθενές σήμα AM-DSB-WC αν $|A + s(t)| \ll \sqrt{(n_c^2 + n_s^2)}$, τότε αφού

Ισχυρό – Ασθενές σήμα AM-DSB-SC (2)

- Για ασθενές σήμα AM-DSB-SC αν $|A + s(t)| \ll \sqrt{n_c^2 + n_s^2}$, τότε αφού

$$x(t) = \sqrt{(A + s(t) + n_c(t))^2 + n_s^2(t)} \quad \text{και} \quad \varphi(t) = \tan^{-1} \frac{n_s(t)}{A + s(t) + n_c(t)}$$

$$x(t) = \sqrt{(A + s(t))^2 + n_c^2(t) + 2n_c(t)(A + s(t)) + n_s^2(t)} =$$

$$= \sqrt{n_c^2(t) + n_s^2(t)} \cdot \sqrt{\frac{(A + s(t))^2 + n_c^2(t) + n_s^2(t) + 2n_c(t)(A + s(t))}{n_c^2(t) + n_s^2(t)}} =$$

$$= \sqrt{n_c^2(t) + n_s^2(t)} \cdot \sqrt{1 + \frac{(A + s(t))^2 + 2n_c(t)(A + s(t))}{n_c^2(t) + n_s^2(t)}} \approx$$

$$\approx \sqrt{n_c^2(t) + n_s^2(t)} \cdot \sqrt{1 + \frac{2n_c(t)(A + s(t))}{n_c^2(t) + n_s^2(t)}} \quad \text{αφού} \quad \frac{(A + s(t))^2}{n_c^2(t) + n_s^2(t)} \ll 1$$

Λαμβάνοντας ως όψιν ότι $\sqrt{1 + \varepsilon} \approx 1 + \frac{1}{2}\varepsilon$ αν $\varepsilon \ll 1$:

$$x(t) = \sqrt{n_c^2(t) + n_s^2(t)} \cdot \left(1 + \frac{n_c(t)(A + s(t))}{n_c^2(t) + n_s^2(t)} \right) =$$

$$= \sqrt{n_c^2(t) + n_s^2(t)} + \frac{n_c(t)(A + s(t))}{\sqrt{n_c^2(t) + n_s^2(t)}} = o(t)$$

Αφού η έξοδος είναι η περιβάλλουσα $x(t)$!
 Αφού το $o(t)$ φαίνεται ότι το θεωρούμε
 σήμα παρασιτών από τον δόρυδο!

Ισχυρό – Ασθενές σήμα AM-DSB-WC (3)

- Οι περιπτώσεις του ισχυρού και του ασθενούς σήματος AM-DSB-WC είναι δύο ακραίες περιπτώσεις. Ανάμεσα στις δύο αυτές περιπτώσεις είναι πιο πιθανόν να ευρίσκεται το σήμα AM-DSB-WC, δηλ. το σήμα και ο θόρυβος να έχουν συγκρίσιμες ισχύες.
- Στην συνηθισμένη αυτή περίπτωση, ανάλογα με ποια ισχύς υπερτερεί (του σήματος ή του θορύβου), θα έχουμε, ή μη, επιτυχή αποδιαμόρφωση και πληροφοριακό σήμα στην έξοδο του δέκτη. Αν η ισχύς του σήματος είναι μεγαλύτερη από κάποια συγκεκριμένη τιμή, που την λέμε τιμή κατωφλίου (threshold), λαμβάνουμε την πληροφορία στην έξοδο του δέκτη, διαφορετικά παίρνουμε μόνο θόρυβο. Το φαινόμενο αυτό καλείται φαινόμενο κατωφλίου (**threshold effect**).
- Το φαινόμενο κατωφλίου στις διαμορφώσεις AM εμφανίζεται μόνο σε δέκτες με κορυφοφωρατή.

Φαινόμενο Κατωφλίου

$$\left(\frac{S}{N}\right)_{b,th} = 20(\beta_f + 1)$$

Ημιτονοειδές

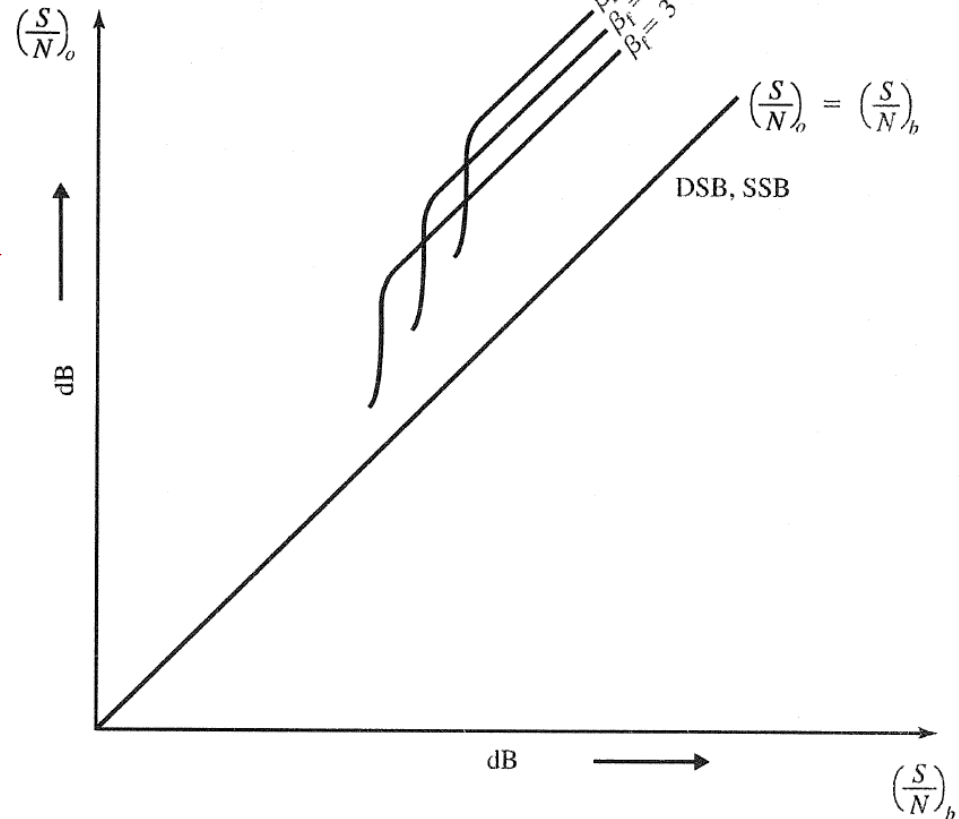
$$\frac{P_M}{(\max|m(t)|)^2} = \frac{1}{2}$$

$$\left(\frac{S}{N}\right)_o = \frac{3}{2}\beta_f^2 \left(\frac{S}{N}\right)_b$$

Από το σχήμα προκύπτει ότι $\beta_f=5$

$$\left(\frac{S}{N}\right)_o|_{dB} = 15.7 + \left(\frac{S}{N}\right)_b|_{dB}$$

$$\left(\frac{S}{N}\right)_{b,th} = 120 \sim 20.8 \text{ dB}$$

$$\left(\frac{S}{N}\right)_{b,th} = 20(\beta_f + 1)$$

$$\left(\frac{S}{N}\right)_{OFM} = 60\beta_f^2(\beta_f + 1)P_{Mn}$$

Φαινόμενο
κατωφλίου
στην FM

FM

$$f_{FM}(t) = A \cos(\omega_c t + k_f \int_0^t s(\alpha) d\alpha)$$

$$S_i = \frac{A^2}{2}$$

$$N_i = \frac{1}{\pi} \int_{\omega_c - B/2}^{\omega_c + B/2} \frac{N_0}{2} d\omega \Rightarrow N_i = N_0 \cdot B$$

$$B = 2(\Delta f + f_m) = 2(\beta + 1)f_m \quad \beta = \frac{\Delta f}{f_m} \quad N_i = 2(\beta + 1)N_0 f_m$$

$$\left. \begin{aligned} \left(\frac{S}{N}\right)_i = SNR_i &= \frac{A^2}{(\beta + 1)4N_0 B \omega_m f_m} \\ \left(\frac{S}{N}\right)_o = SNR_o &= \frac{3\pi A^2 K_f^2 S}{N_0 \omega_m^3} \end{aligned} \right\} \Rightarrow KA = \frac{SNR_o}{SNR_i} = \frac{\frac{3A^2 \beta^2 S}{2N_0 B}}{\frac{A^2}{(\beta + 1)4N_0 B}} = 6\beta^2(\beta + 1)S$$

$$K.A. (FM) = 6\beta^2(\beta + 1)S$$

Απόδειξη του Κ.Α. ως απλή συνάρτηση του δείκτη διαμόρφωσης FM

$$s_{FM} = A \cos\left(\omega_c t + K_{FM} \int_0^t s(\alpha) d\alpha\right)$$

$$S_i = \frac{A^2}{2}$$

$$N_i = N_0 B = N_0 2(M_{FM} + 1) f_m$$

$$\Rightarrow SNR_i = \frac{A^2}{(2M_{FM} + 4) N_0 f_m}$$

$$S_o = K_{FM}^2 \cdot S$$

$$\omega_i(t) = \omega_c + K_{FM} \cdot s(t)$$

$$\Delta\omega = K_{FM} \cdot S_{max}$$

$$\forall S_{max} = 1$$

$$|s(t)| < 1$$

$$\text{αρ. } S_o \approx \Delta\omega^2 \cdot S$$

$$N_o = \int_0^{\omega_m} \frac{N_0}{2\pi A^2} \omega^2 d\omega = \frac{N_0}{\pi A^2} \frac{\omega_m^3}{3}$$

$$\Delta\omega = K_{FM}$$

$$\Rightarrow SNR_o = \frac{3\pi A^2 \Delta\omega^2 S}{N_o \cdot \omega_m^2 \cdot \omega_m}$$

$$= \frac{3\pi A^2 M_{FM}^2 S}{N_o \cdot \omega_m} = \frac{3\pi A^2 M_{FM}^2 S}{N_o \cdot 2\pi f_m} = \frac{3 A^2 M_{FM}^2 S}{2 N_o \cdot f_m}$$

$$(KA) = \frac{SNR_o}{SNR_i} = \frac{\frac{3 A^2 M_{FM}^2 S}{2 N_o f_m}}{\frac{A^2}{(2M_{FM} + 4) N_o f_m}} = \frac{3 A^2 M_{FM}^2 S (M_{FM} + 1) \cdot 4 \cdot N_o \cdot f_m}{2 N_o \cdot f_m \cdot A^2} \Rightarrow$$

$$\Rightarrow (KA) = 6 (M_{FM} + 1) M_{FM}^2 S$$

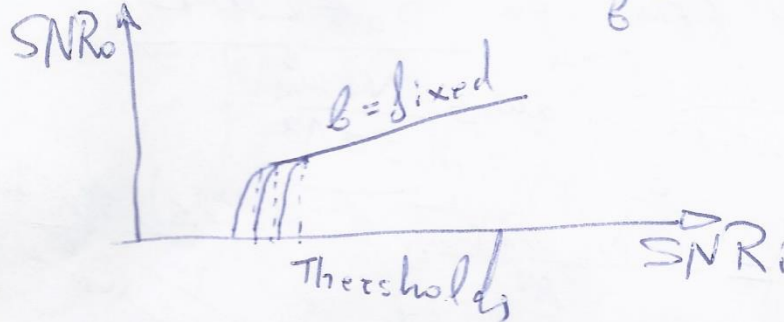
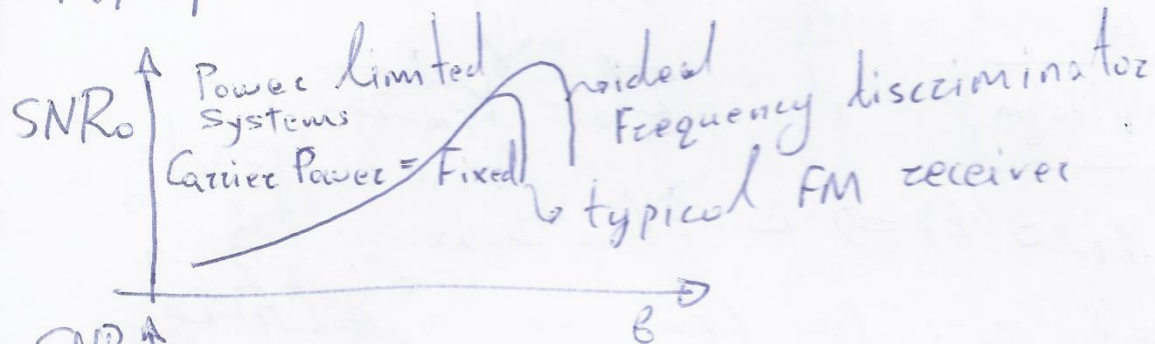
Φαινόμενο κατωφλίου στην FM

$$K_{AFM} = \frac{2b^2(b+1)S_i}{SNR_i} = \frac{SNR_o}{SNR_i}$$

$SNR_o \uparrow$ with $b \uparrow$

S_o εξαρτάται από τον πομπό είναι: $S_o = K_{FM}^2 S_i$

$N_i \uparrow$ όταν το $b \uparrow$ $SNR_i \downarrow$ όταν $b \uparrow$

Καθώς το εύρος βήματος στην FM αυξάνει, αυξάνει και ο θόρυβος. Αξιοσημείωτο ότι η ισχύς του σήματος FM είναι σταθερή, ο λόγος SNR_o μειώνεται.

Παράδειγμα σχεδιασμού συστήματος FM

Design an FM communication link with the largest possible SNR_o.

Constraints: signal power ($A^2/2$) at the receiver = 6 W

$$N_0/2 \text{ is } 10^{-6} \text{ W/Hz}$$

$$B = 15 \text{ kHz}$$

$$S = 0.2 \text{ W}$$

Receiver Threshold occurs at +10 dB

$$\boxed{\text{SNR}_i \geq 10 \text{ dB}}$$

$$\text{SNR}_i = \frac{A^2}{(M_{\text{FM}}+1) \cdot 4 \cdot N_0 \cdot B} = \frac{A^2/2}{(M_{\text{FM}}+1) \cdot 2 \cdot N_0 \cdot B}$$

$$\Rightarrow \text{SNR}_i = \frac{6}{(M_{\text{FM}}+1) \cdot 4 \cdot 10^{-6} \cdot 15 \cdot 10^3} = \frac{1}{10^2 (M_{\text{FM}}+1)}$$

$$\boxed{10 \log_{10} \frac{10^2}{M_{\text{FM}}+1} \geq 10}$$

$$\log_2 10$$

$$\Rightarrow \frac{1}{10^2 (M_{\text{FM}}+1)} \geq 10 \Rightarrow \frac{10^2}{(M_{\text{FM}}+1)} \geq 10^3 \Rightarrow 10 \geq M_{\text{FM}}+1 \Rightarrow \underline{\underline{M_{\text{FM}} \leq 9}}$$

$$\text{SNR}_o = G (M_{\text{FM}}+1) M_{\text{FM}}^2 \cdot S \cdot \text{SNR}_i$$

$$\Rightarrow \text{SNR}_o = 6 * 10 * 81 * 0.2 * 10 = 9720 \rightarrow 39.9 \text{ dB}$$

Περιεχόμενα ενότητας

□ ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΑΝΑΛΟΓΙΚΗΣ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΑΜ-ΦΜ ΥΠΟ ΘΟΡΥΒΟ

$$f_{FM} = A \cos(\omega_c t + K_{FM} \int_0^t s(\alpha) d\alpha)$$

$$S_i = \frac{A^2}{2}$$

$$N_i = N_0 B = N_0 2(M_{FM} + 1) f_m$$

$$\Rightarrow SNR_i = \frac{A^2}{(M_{FM} + 1) 4 N_0 f_m}$$

$$|S(t)| < 1$$

$$S_o = K_{FM}^2 \cdot S$$

$$\omega_i(t) = \omega_c + K_{FM} \cdot S(t)$$

$$\Delta\omega = K_{FM} \cdot S_{max} \quad \text{v} \quad S_{max} = 1$$

$$S_o \approx \Delta\omega^2 \cdot S \quad \Delta\omega = K_{FM}$$

$$N_o = \int_0^{\omega_m} \frac{N_0}{2\pi A^2} \omega^2 d\omega = \frac{N_0}{\pi A^2} \frac{\omega_m^3}{3} \Rightarrow SNR_o = \frac{3\pi A^2 \Delta\omega^2 S}{N_o \cdot \omega_m^2 \cdot \omega_m}$$

$$= \frac{3\pi A^2 M_{FM}^2 S}{N_o \cdot \omega_m} = \frac{3\pi A^2 M_{FM}^2 S}{N_o \cdot 2\pi f_m} = \frac{3 A^2 M_{FM}^2 S}{2 N_o \cdot f_m}$$

$$(KA) = \frac{SNR_o}{SNR_i} = \frac{\frac{3 A^2 M_{FM}^2 S}{2 N_o \cdot f_m}}{\frac{A^2}{(M_{FM} + 1) 4 N_0 f_m}} = \frac{3 A^2 M_{FM}^2 S (M_{FM} + 1) \cdot 4 \cdot N_o \cdot f_m}{2 N_o \cdot f_m \cdot A^2} \Rightarrow$$

$$\Rightarrow (KA) = 6 (M_{FM} + 1) M_{FM}^2 S$$

$$S_{o_{AM}} = A^2 m^2 S$$

$$N_{o_{AM}} = P = N_0 \cdot 2 f_m$$

$$\Rightarrow SNR_{o_{AM}} \stackrel{m=1}{=} \frac{A^2 m^2 S}{N_o 2 f_m} \stackrel{m=1}{=} \frac{A^2 S}{N_o 2 f_m}$$

$$SNR_{o_{FM}} = 3 M_{FM}^2 SNR_{o_{AM}} \rightarrow \text{σύγκριση AM και FM}$$

ΣΥΓΚΡΙΣΗ AM-FM (dB)

$$B_n = \frac{BT}{W} = \frac{\text{Bandwidth επί αραφί}}{\text{ως } \eta(t)}$$

① AM με δέκα φασάει περιβάλλοντα (κορυφοφασάει)

$$SNR_o = \frac{2m^2}{2+m^2} SNR_i \quad (KA) = \frac{2m^2}{2+m^2}$$

$$10 \log_{10} SNR_o = 10 \log_{10} \frac{2m^2}{2+m^2} + 10 \log_{10} SNR_i$$

$$18.23474 = -1.765 \text{ dB} + 20 \text{ dB} \quad \left. \begin{array}{l} 20 \text{ dB} \\ 30 \text{ dB} \end{array} \right\} \text{AM} \quad 23.0103 = 3.0103 + 20$$

$$28.23474 = -1.765 + 30 \text{ dB} \quad 33.0103 = 3.0103 + 30$$

$$b=5 \rightarrow 375 = KA \rightarrow 25.74 \text{ dB}$$

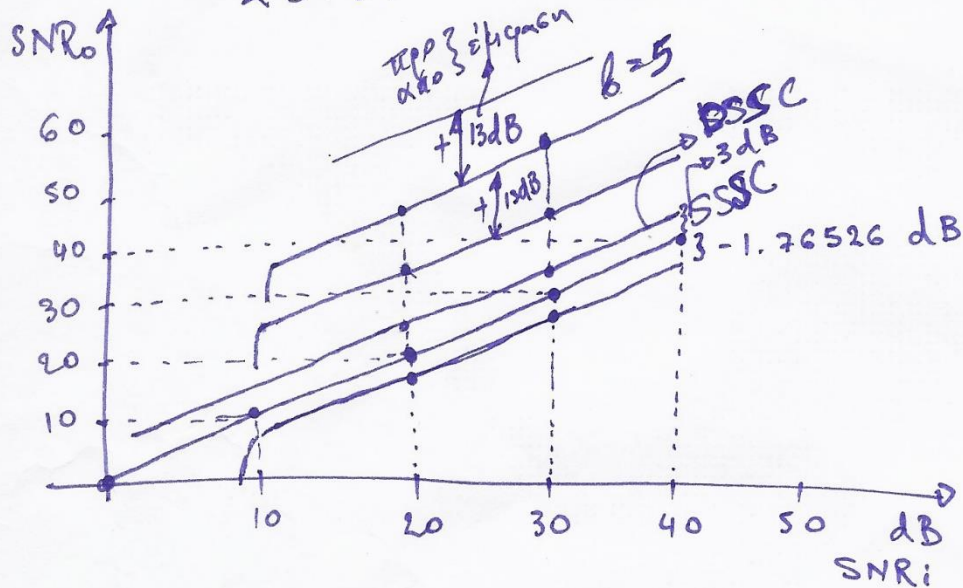
$$45.74 = 25.74 + 20$$

$$55.74 = 25.74 + 30$$

$$b=2 \rightarrow 3(b)^3 \rightarrow 24 \rightarrow 13.8 \text{ dB}$$

$$33.8 = 13.8 + 20$$

$$43.8 = 13.8 + 30$$

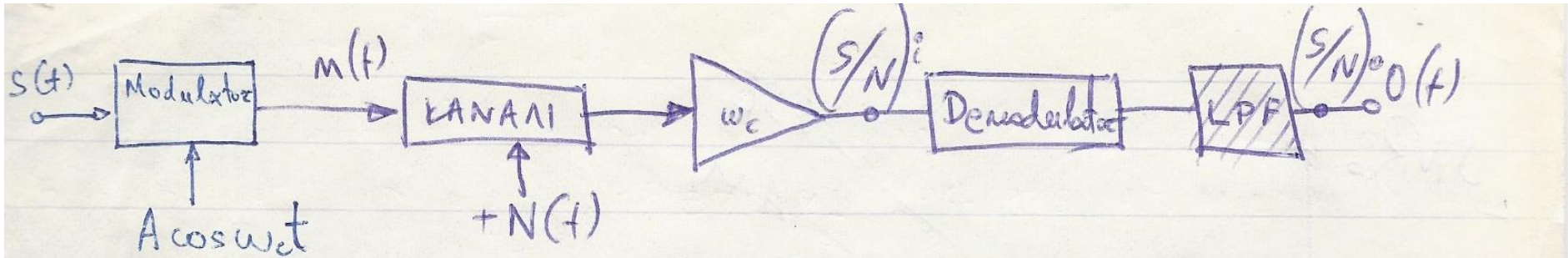

Θόρυβος στα συστήματα διαμόρφωσης

- ✓ Τόσο στο PM όσο και στο FM το SNR εξόδου είναι ανάλογο του τετραγώνου του δείκτη διαμόρφωσης β σε αντίθεση με το AM
- ✓ Αυξάνοντας το εύρος ζώνης αυξάνει και το SNR (ανταλλαγή με ισχύ)
- ✓ Μπορούμε να αυξήσουμε το SNR αυξάνοντας το β . Όμως μεγάλο β σημαίνει και μεγάλο B_c και συνεπώς μεγάλη ισχύ θορύβου οπότε δεν ισχύει η προσέγγιση για μεγάλα SNR (φαινόμενο κατωφλίου)
- ✓ Στο AM αυξάνοντας την ισχύ αυξάνει απευθείας το SNR (η πληροφορία στο πλάτος). Στη διαμόρφωση γωνίας δεν αυξάνεται η ισχύς αλλά μειώνεται ο θόρυβος
- ✓ Στο FM η επίδραση του θορύβου είναι μεγαλύτερη σε υψηλότερες συχνότητες

ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ AM - FM

Modulator	Bandwidth	Threshold effect	KA
Full AM	$2W$	YES	< 2
DSB-SC	$2W$	NO	2
SSB-SC	W	NO	1
FM	$2W + 2\Delta f$	YES	$66^2 (b+1) S \approx \frac{6\Delta\omega \cdot K_f^2 \cdot S}{W_m^3}$

$$2\eta = \frac{2m^2 S}{1+m^2 S} \quad \eta = \frac{P_s}{P_s + P_c} = \frac{m^2 S}{1+m^2 S}$$

Σύγκριση των συστημάτων αναλογικής διαμόρφωσης

Ευκολία υλοποίησης

- ✓ AM: Απλούστερο
- ✓ VSB+C: Ελάχιστα πιο πολύπλοκη
- ✓ Δέκτες FM: Εύκολοι στην υλοποίηση
- ✓ DSB-SC, SSB: Απαιτούν σύγχρονη αποδιαμόρφωση, πολύπλοκα

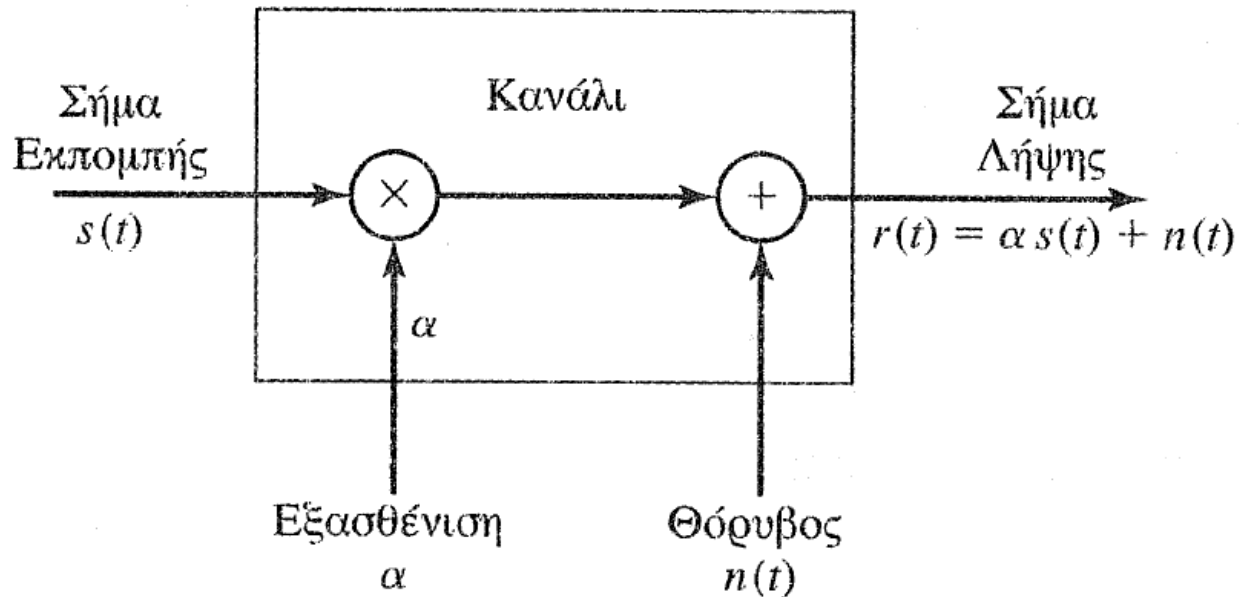
Αποδοτικότητα εύρους ζώνης

- ✓ SSB βέλτιστο αλλά δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί όταν υπάρχουν dc συνιστώσες
- ✓ VSB: TV
- ✓ PM, FM: Λιγότερο αποδοτικά

Αποδοτικότητα ισχύος

- ✓ FM: Μεγάλη ανοχή στο θόρυβο και επομένως μεγάλη απόδοση
- ✓ AM, VSB+C: Λιγότερο αποδοτικά αλλά πολύ απλά

Επιδράσεις απωλειών μετάδοσης και θορύβου

$$r(t) = \alpha s(t) + n(t)$$

Τέλος Ενότητας

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Πανεπιστήμιο Πατρών, **Μιχαήλ Λογοθέτης 2015**. «**Συστήματα Επικοινωνιών – Ενότητα 7: Απόδοση συστημάτων γωνίας υπό θόρυβο**».
Έκδοση: **1.0**. Πάτρα **2015**. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:
<https://eclass.upatras.gr/courses/EE789/> .

